

КИЇВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
ТОРГОВЕЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

ХАРКІВСЬКИЙ
ТОРГОВЕЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ
КНТЕУ

Інформаційне право в умовах діджиталізації суспільства

Information law in the context of digitalization of society

Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Навчальний рік	2021/2022
На якому курсі викладається	1
В якому семестрі (-ах) викладається	2
Обсяг дисципліни (годин / ECTS)	180/6
Тижневе навантаження	4 години
Мова викладання	Українська
Статус дисципліни	Вибіркова

Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові	Жукова Анна Ігорівна
Науковий ступінь, вчене звання	Кандидат філософських наук
Кафедра	Права, психології та сучасних європейських мов
Посада	Доцент
Профіль	Google Scholar / y ORCID
Контактна інформація	a.zhukova@knute.edu.ua

Анотація

Дисципліна «Інформаційне право в умовах діджиталізації суспільства» передбачає вивчення особливостей правового регулювання використання цифрових технологій в рамках інформаційного права. Інформація виступає сьогодні основним об'єктом інформаційного суспільства і її роль сьогодні важко переоцінити. З появою нових інформаційних технологій інформація стає постійним і необхідним атрибутом забезпечення діяльності держави, юридичних осіб, громадських організацій, окремих громадян тощо. В свою чергу, цифрові технології являють собою правову основу інформаційного суспільства, яке активно формується за допомогою глобальних інформаційних мереж та інших новітніх інформаційних технологій. Отже, розуміння правового регулювання цифрових технологій як інструменту та засобу для різних видів господарської діяльності, дозволить здобувачам ефективно модернізувати виробництво або ж надавати послуги та ринку або галузі інформаційних технологій.

Мета дисципліни

Формування у студентів системи правових компетентностей інформаційного законодавства та механізмів його застосування в діяльності цифрових технологій; розуміння студентами ролі інформації у розвитку сучасного суспільства, місця інформаційних прав і свобод людини у системі прав особи і особливостей виникнення, розвитку та припинення інформаційно-правових відносин у різних сферах життєдіяльності; набуття юридичних знань для розуміння

правової основи функціонування глобальних інформаційних мереж та цифрових комунікаційних систем.

У результаті вивчення дисципліни студент буде

знати:

- базові знання про основні інформаційно-правові інститути;
- правові та організаційні основи державної політики у сферах електронних технологій;
- сутність основних понять інформаційного права (інформаційне суспільство, інформаційне законодавство, інформаційні ресурси, інформаційна безпека, інформаційні послуги;
- способи забезпечення реалізації та захисту інформаційного законодавства;
- чинне інформаційне законодавство, практику його застосування; свої інформаційні права та свободи;

вміти:

- використовувати норми та принципи національного і міжнародного права стосовно сфери інформаційних відносин та цифрових технологій;
- здійснювати юридичне забезпечення інформаційної діяльності;
- забезпечувати інформаційну підтримку своїх проектів за допомогою цифрових технологій;
- опанувати ключові складники цих систем на базовому рівні й вдало працювати у сучасному інформаційному середовищі.
- розуміти інструментарій роботи із соціальними мережами, цифровий етикет та оптимізацію процесів;
- розвивати своє юридичне мислення в рамках цифрового суспільства.

Передумови вивчення дисципліни

Знання отримані під час вивчення дисциплін правознавство.

Програма дисципліни

Тема 1. Інформаційна сфера як сфера правового регулювання

Роль інформації в сучасному світі. Інформаційні революції людства. Виникнення й розвиток інформаційного суспільства. Визначення поняття інформації. Інформація в актах чинного законодавства. Класифікація інформації за ступенями систематизації, рівнями доступу, видами носіїв, сферами застосування та ін. Юридичні особливості інформації. Інформація як вид власності. Підстави виникнення права власності на інформацію. Поняття інформатизації.

Модель інформаційної сфери: сфера пошуку, отримання та споживання інформації; сфера формування та поширення інформації; сфера формування інформаційних ресурсів, підготовки інформаційної продукції, надання інформаційних послуг; сфера створення та застосування інформаційних систем та інформаційних технологій; сфера створення та застосування механізмів інформаційної безпеки. Правове регулювання інформаційної сфери в Україні: загальна характеристика. Міжнародна інформаційна діяльність. Співробітництво України з іншими державами та міжнародними організаціями в міжнародній інформаційній сфері.

Тема 2. Поняття, система та джерела інформаційного права

Інформаційне право як наука та навчальна дисципліна. Інформаційне право як галузь національного права. Місце та роль інформаційного права в національній системі права. Предмет галузі інформаційного права та його структура. Метод галузі інформаційного права

Система інформаційного права та її складові. Принципи інформаційного права. Суб'єкти інформаційно-правових відносин: специфіка та класифікація.

Види джерел інформаційного права. Структура інформаційного законодавства: інформаційно-правові норми міжнародних актів, інформаційно-правові норми Конституції України, нормативні акти галузі інформаційного законодавства, інформаційно-правові норми у складі інших галузей права (загальна характеристика). Інформаційно-правові норми, закріплені в Конституції України. Види актів галузі інформаційного законодавства: акти, які формують систему інформаційного законодавства, та акти які регулюють окремі напрями згідно із загальними принципами інформаційного права. Окремі норми інформаційного права у складі нормативно-правових актів інших галузей. Зв'язок інформаційного права з іншими галузями права. Інформаційне право як система правового регулювання суспільних відносин в інформаційній сфері.

Тема 3. Інформаційні права особи в цифровому просторі.

Конституційні основи здійснення права на пошук, отримання та передачу інформації. Суб'єктивні інформаційні права особи та їх законодавче закріплення. Правові гарантії пошуку та отримання інформації. Свобода доступу до інформації. Правовий режим доступу до відкритої інформації. Обмеження доступу до інформації на основі закону. Обмеження поширення інформації, що становить загрозу інтересам особистості, суспільства, держави. Право на пошук та отримання документованої інформації із державних інформаційних ресурсів. Поняття доступу до інформації та права на нього. Режим доступу до інформації. Правове регулювання доступу до інформації, що є власністю держави. Суб'єкти правовідносин у сфері доступу до інформації. Стан дотримання права на доступ до інформації. Основні гарантії права на доступ до інформації. Принципи доступу до інформації. Форми реалізації права на доступ до інформації.

Тема 4. Правове регулювання цифрових технологій

Особливості розвитку українського права в умовах становлення цифрової економіки. Формування державної політики у сфері розвитку цифрових навичок та цифрових компетентностей громадян. Поняття правового регулювання питань розвитку цифрових компетентностей. Підходи до визначення цифрових компетентностей. Правові та організаційні основи державної політики у сферах електронних комунікацій та радіочастотного спектра, а також права, обов'язки та відповідальність фізичних і юридичних осіб, які беруть участь у відповідній діяльності або користуються електронними комунікаційними послугами. Цифровий процес нормо творчості та правозастосування, проектування цифрових процесів регулювання. Нові підходи до правового визначення моделей законодавчого регулювання цифрової економіки в закордонних країнах. Практичні рішення, що окреслюють принципи, закономірності розвитку цифрових технологій і впливають на ефективність правозастосування в умовах цифрової трансформації світу. Головні напрями стратегії єдиного цифрового ринку Європи.

Тема 5. Правове регулювання різних сфер інформаційних правовідносин

Правове регулювання засобів масової інформації. Статус друкованих засобів масової інформації (преси) в Україні. Правові засади регулювання телебачення та радіомовлення в Україні. Правові засади рекламної діяльності в Україні. Основний порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні. Правове регулювання у сфері кінопрокату та відеопрокату. Правове регулювання державної статистики

в Україні. Правове регулювання в архівній та бібліотечній сфері. Загальна характеристика законодавства у сфері одержання та використання науково-технічної інформації, а також захисту інформації в автоматизованих системах. ЗМІ та Інтернет: проблеми правового регулювання. Особливості регулювання інформаційних відносин, що виникають при виробництві, поширенні та споживанні масової інформації в Україні.

Право населення на доступ до екологічної інформації. Гарантії права на екологічну інформацію та їх складові. Загальні соціальні гарантії реалізації права громадян на екологічну інформацію: економічні, політичні, ідеологічні та ін. Спеціальні (юридичні) гарантії реалізації права громадян на екологічну інформацію: загальноюридичні та спеціальні юридичні. Державні органи та їх повноваження у сфері збирання, опрацювання, зберігання, використання й поширення (забезпечення) екологічної інформації. Міжнародні стандарти та законодавство України у сфері екологічної інформації.

Тема 6. Інформаційні технології в умовах глобалізації суспільства

Сучасний розвиток інформаційного суспільства. Види ІТ. Постіндустріальне суспільство в концепції Д. Белла. Ресурси всесвітньої мережі Інтернет. Сприйняття інформаційного простору в традиційних геополітичних категоріях кордонів, території та дипломатизації інформаційного простору держав. Зміна традиційних політичних інститутів, поява системи електронного голосування, електронного уряду, забезпечення реалізації основних принципів, свобод у демократичній державі як невід'ємний елемент інформаційно-комунікативної системи суб'єктів політики. Організація праці, види режимів праці при формуванні інформаційних потоків. Соціальні, економічні та культурні трансформації суспільства за рахунок ІТ технологій. Вплив на комунікативний простір і відповідні зрушення у суспільстві. Майбутнє суспільства інформаційних потоків: протистояння, культурна експансія, масова свідомість, зростання інтелектуального ресурсу і т. ін.

Особливості та політики дисципліни

Очікується від студентів регулярне відвідування лекційних і практичних занять згідно з розкладом. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. Особливість організації освітнього процесу з дисципліни «Цифрові технології в інформаційному праві» полягає у поєднанні традиційних і нетрадиційних методів викладання з використанням інноваційних технологій. Пропущені аудиторні заняття мають бути відпрацьовані шляхом виконання завдань на Порталі навчальних ресурсів та інформаційної підтримки ХТЕІ КНТЕУ. Вивчення дисципліни може бути як повністю аудиторним, повністю дистанційним, так і комбінованим.

Курс має на меті розв'язання насамперед наступних задач. По-перше, за допомогою курсу студент повинен засвоїти поняття інформаційного права як галузі права України та його місце в системі права України. Визначити правові та організаційні основи державної політики у сферах цифрових технологій. По-друге, вивчення курсу не можна обмежувати засвоєнням лише теоретичних положень інформаційного права, необхідно набути навички практичного використання його норм стосовно до конкретних ситуацій поширювати інформацію за допомогою інструментів цифрових технологій. Цьому сприятиме ознайомлення із практикою державної політики у сфері розвитку цифрових навичок та цифрових компетентностей громадян.

Форми та методи оцінювання

Оцінювання результатів навчання студентів здійснюється за 100-бальною шкалою та шкалою ЄКТС відповідно до діючого [Положення про оцінювання результатів навчання студентів](#).

Поточний контроль (60 балів): 1) Підготовка до семінарських занять, вивчення лекційного матеріалу, вивчення основних термінів та понять курсу, робота з опрацювання та вивчення рекомендованої літератури; 2) підготовка тем доповідей, презентації, проведення власного правового дослідження нормативних актів; 3) виконання двох письмових контрольних робіт.

Підсумковий семестровий контроль (40 балів): письмовий екзамен. Структура екзаменаційного білету: завдання на оцінювання теоретичних знань (визначення термінів, відповідь на питання); завдання на оцінювання практичних навичок (ситуаційне завдання, аналіз нормативно-правових актів).

Умовою допуску до підсумкового семестрового контролю є виконання програми навчальної дисципліни і отримання оцінки за виконання завдань поточного контролю не менше ніж 36 балів. Мінімальна загальна кількість балів для отримання позитивної оцінки з дисципліни – 60.

Рекомендовані джерела інформації

1. Гончаренко О. М., Бабаджанян Г. Б. Правове регулювання використання цифрових технологій у господарській діяльності / О. М. Гончаренко, Г. Б. Бабаджанян // ОДУВСС : Юридичний бюлетень. – 2020. – № 12. – С. 54-62.
2. Левицька Н. О. Сучасні тенденції розвитку нормативно-правового регулювання цифрової економіки / Н. О. Левицька // Юридичний науковий електронний журнал. – 2019. – № 5. – С.17-21.
3. Нашинець-Наумова А. Ю. Інформаційне право: навчальний посібник / А. Ю. Нашинець-Наумова. – Київ : університет ім. Б. Грінченка, 2020. – 136 с.
4. Соціальна і цифрова трансформація: теоретичні та практичні проблеми правового регулювання / О. А. Баранов, В. М. Фурашев, С. О. Дорогих. – Київ : Фенікс, 2020. – 272 с.
5. Верховна Рада України [Електронний ресурс]: офіційне інтернет-представництво. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws>. – Станом на 01.02.2021. – Назва з екрана.